

ЧИ
ЧИ
ЧИ
ЧИ

Гергана Падарева
Биляна Тодорова

част първа

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА ЧУЖДЕНЦИ

АБ

ПРЕДГОВОР

Учебникът е предназначен за всички, които сега започват да изучават български език. Той е подходящ както за обучение в групи, така и за индивидуална подготовка. Съдържа петнайсет урока, като всеки от тях започва с текстова част, предимно в диалогова форма, граматика с упражнения и завършва с текст, подходящ за четене, разказване и диктовка. Учебникът е разделен на две части, всяка от които завършва с обобщение. Упражненията в уроците и в обобщенията са както граматически, предназначени за усвояване на правилата, така и комуникативни и лексикални – за развиване на способността за общуване на български език. В учебника е застъпена базова граматика – съществителни, прилагателни и числителни имена и техните морфологически характеристики, почти всички видове местоимения и наречия. От глаголните категории – вид, време (сегашно, бъдеще и минало свършено), залог и наклонение (изявително и повелително). Въведени са просто изречение и някои видове сложно съчинено и сложно съставно изречение. Разгледани са и голяма част от предлозите. Обърнали сме внимание на умението за задаване на въпроси, както и за превръщане на праяката в непряка реч.

От лексикална гледна точка учебникът дава оптималния речников запас, необходим за ежедневно общуване в официална и неофициална обстановка.

Текстовете са авторски и имат сюжетна линия с главни и второстепенни герои. Тъй като изданието е на ЮЗУ “Неофит Рилски”, действието се развива в Благоевград и региона и представя интересни от познавателна и туристическа гледна точка места. Надяваме се, че докато усвоявате българския език, ще се забавлявате с нашите герои, техните преживявания и емоции.

Благодарим на рецензентите за насоките, които ни дадоха, както и на колегите от Катедрата по български език на Филологическия факултет за подкрепата и оказаното доверие.

Благодарим за техническата помощ на нашите колеги д-р Лъчезар Перчеклийски и д-р Радослав Цонев.

Специално благодарим на колегата д-р София Мицова за предоставения снимков материал.

И не на последно място благодарим и нашите скъпи студенти Дора Солакова, Венцислава Ангелова, Светлозар Карабельов и Светослав Иванов, които се съгласиха да влязат с образите си в ролята на нашите герои.

От авторите

Създаден е този спектакъл от студентският съвет на Училището по археология и туризъм „Св. св. Кирил и Методий“ в град Сандански като първи етап от реализацията на проекта „Съхранение и популяризиране на културното наследство на Южна България“. Той е посветен на борбата на античните и средновековни жители на Южна България срещу тиранините, които ги подлагат на тернистия път на рабство и унищожение. Чрез него се показва какво е било да е да бъдеш във времето на античността и средновековието, какво е да си живееш в наши дни и какво е да си живееш в будущето. Тази тема е избрана като основна за спектакъла, защото тя е най-важната и най-интересната тема в историята на Южна България. Тя е свидетелство за съществуването на древните народи, които населявали тази земя и оставили след себе си много интересни и ценни исторически и културни паметници.

Тази тема е избрана като основна за спектакъла, защото тя е най-важната и най-интересната тема в историята на Южна България. Тя е свидетелство за съществуването на древните народи, които населявали тази земя и оставили след себе си много интересни и ценни исторически и културни паметници.

Тази тема е избрана като основна за спектакъла, защото тя е най-важната и най-интересната тема в историята на Южна България. Тя е свидетелство за съществуването на древните народи, които населявали тази земя и оставили след себе си много интересни и ценни исторически и културни паметници.

Тази тема е избрана като основна за спектакъла, защото тя е най-важната и най-интересната тема в историята на Южна България. Тя е свидетелство за съществуването на древните народи, които населявали тази земя и оставили след себе си много интересни и ценни исторически и културни паметници.

БЪЛГАРСКАТА АЗБУКА

ПЕЧАТНИ БУКВИ

РЪКОПИСНИ БУКВИ

А	а	П	п	Ӑ	ӓ	Ӗ	ӗ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ
Б	б	Р	р	Ӧ	ӧ	Ӗ	ӗ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ	Ҫ	ҫ
В	в	С	с	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
Г	г	Т	т	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
Д	д	Ү	ү	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
Е	е	Ф	ф	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
Ж	ж	Х	х	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
З	з	Ц	ц	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
И	и	Ч	ч	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
Ӣ	ӣ	Ш	ш	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
К	к	Щ	щ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
Л	л	҃	҃	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
М	м			ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
Н	н	Ю	ю	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ
О	о	Я	я	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ	ڦ

Гласни: а, е, о
ъ, и, у

Съгласни:

звукни: б, б̄, в, в̄, д, д̄, з, з̄, г, г̄, дз, дз̄, ж, дж, х, х̄

беззвукни: п, п̄, ф, ф̄, т, т̄, с, с̄, к, к̄, ц, ц̄, ш, ч

м, м̄, р, р̄, л, л̄, н, н̄, ю

ПЪРВИ УРОК

Запознанство

Коста: – Здравей! Аз съм Коста.

Димитра: – Здравей! Аз съм Димитра. Откъде си, Коста?

Коста: – От Солун. А ти?

Димитра: – Аз съм от Патра.

Настя: – Добър ден! Вие студенти по български език ли сте?

Коста: – Да. А вие?

Серьожа: – Ние също.

Димитра: – Приятно ми е. Аз съм Димитра от Патра. А вие откъде сте?

Серьожа: – Аз съм от Одеса и се казвам Серьожа. А това е Настя от Болград.

Настя: – А ти как се казваш?

Коста: – Аз съм Коста и съм от Гърция.

Запознайте се с нашите герои.

Това е Димитра. Тя е от Патра.

Това е Коста. Той е от Солун.

Те са от Гърция.

Това е Серьожа. Той е от Одеса.

Това е Настя. Тя е от Болград.

Те са от Украйна.

Граматика

Лични местоимения и глаголът СЪМ в сегашно време.

Аз   съм
Ти   си
Той/Тя (То) е

Ние   сме
Вие   сте
Te   са

Коста е студент.   Серъожса е студент.   Коста и Серъожса са студенти.
Настя е студентка.   Димитра е студентка.   Димитра и Настя са студентки.

Запомнете! Добро утро! Добър ден! Добър вечер! Здравей! Здравейте!

Упражнения:

1. Попълнете празните места:

- Здравей! Аз съм Георги.
- Здравей! ..... Откъде си, Георги?
- От Варна. А ти?
- .....
- Добър ден! Приятно ми е! Аз съм Мехмед!
- .....! Аз ..... Откъде си, Мехмед?
- ..... Турция. А ти?
- .....

2. Поставете липсващото местоимение.

- ..... съм Иван.
- ..... сме от Гърция.
- ..... са студенти.
- ..... е ученик.
- ..... си от Русия.
- ..... сте от Македония.
- ..... е от Албания.

3. Поставете подходящата форма на глагола съм.

Ти ..... студент.

Той ..... Иван.

Вие ..... от Молдова.

Аз ..... Димитра.

Тя ..... ученичка.

Ние ..... от Гърция.

Те ..... от България.

Аз ..... бизнесмен.

Граматика

Образуване на въпрос с ЛИ.

Ти студент ЛИ си?

Да, студент съм. / Да, аз съм студент.

Тя от Гърция ЛИ е?

Да, от Гърция е. / Да, тя е от Гърция.

Той е Иван. Той Иван ЛИ е?

Тя е ученичка. Тя ученичка ЛИ е?

Упражнения:

1. Задайте въпрос.

Той е студент. Той ..... ?

Ти си от Молдова. Ти ..... ?

Вие сте от България. Вие ..... ?

Тя е от Благоевград. Тя ..... ?

Те са от София. Те ..... ?

2. Работете по модела:

Той студент ли е? – Да, студент е. Той е студент.

Вие от Русия ли сте? – .....

Тя продавачка ли е? – .....

Ти от Молдова ли си? – .....

Те от Солун ли са? – .....

3. Задайте въпрос:

.....? – Да, той е от Гърция.

.....? – Да, ние сме от Варна.

.....? – Да, тя е от Пловдив.

.....? – Да, той е преподавател.

.....? – Да, аз съм от Патра.

Внимание!

й - пише се само след гласна и в началото на думата: здравей, май, край, Йордан

я = я (в началото на думата и след гласна) Яна, стая

я = ' + а (след съгласна) Настя [наст'я], бял [б'ал]

ъ – винаги след съгласна + о Серъожа [сер'ожа], синьо [син'о]

широките гласни **o**, **a** извън ударение се произнасят като варианти на гласните, близки до съответните тесни гласни **у**, **ъ**   **o – у – у'**   **a – ъ – ъ'**

Добър ден, но добър [дубър] човек [чувек]

как, но мама [мамъ]

щ = [ш+т] къща

при изговор в края на думата звучните съгласни се изговарят като беззвучни: **аз** [ас],

молив [молиф]

Повторете:

Рая, Надя, мляко, герой, шофьор, град, къща, ученичка, преподавател, бизнесмен, продавачка, въпрос

СЪДЪРЖАНИЕ

Първи урок. Запознанство	6
Втори урок. Среща с преподавателя	10
Трети урок. На гости на Серъожа	17
Четвърти урок. На вечеря	25
Пети урок. Настя и Димитра разговарят	33
Шести урок. Сутрин	44
Седми урок. Прогноза за времето.....	54
Осми урок. На лекар.....	64
Обобщение.....	73
Девети урок. Пазаруване.....	78
Десети урок. Моето семейство.....	89
Единадесети урок. В супермаркета.....	97
Дванадесети урок. След купона.....	104
Тринадесети урок. Писмо от Благоевград.....	113
Четиринадесети урок. Проблем с квартирата.....	123
Петнадесети урок. Посрещане.....	127
Обобщение.....	134